

Vad är mat för något?

Ett mångvetenskaplig lärområde för elever i årskurs 1–2

Mat och ätande är välbekanta teman för eleverna, teman de möter varje dag såväl i skolan som utanför. Ett mångvetenskapligt lärområde om mat inspirerar eleverna till att undersöka maten och därtill relaterade fenomen närmare.

Mat kan undersökas från flera olika synvinklar och med hjälp av olika frågeställningar. Detta mångvetenskapliga lärområde har skapats för att undersöka svaret på den centrala frågan *vad mat är för något*. De olika avsnitten uppmuntrar eleverna till att fundera över matens olika dimensioner på ett allsidigt sätt: varför vi äter mat, vad för olika slags mat som finns, vad det betyder att äta tillsammans, vad maten säger om kulturen, om man kan ha mat som yrke.

Det mångvetenskapliga lärområdet Vad är mat för något? bekantar eleverna med maten genom RuokaTutkas matkaraktärer. Under arbetet med lärområdet väljer eleverna en egen karaktär, väcker den till liv med sin valda kreativa teknik och bekantar sig närmare med den matvara och födoämnesgrupp som karaktären representerar samt undersöker matens dimensioner särskilt utifrån sin karaktärs matvara eller födoämnesgrupp. Lärområdet kulminerar i en avslutning där eleverna presenterar sin karaktär och dess födoämnesgrupp för de andra eleverna.

Information till läraren

Längd

5 skoldagar (1 vecka)

Vad blir resultatet?

RuokaTutkas matkaraktär med en kreativ teknik

Inkludering av eleverna

Eleverna får välja sin egen karaktär och påverka målen samt hur uppgifterna genomförs.

Frågor att komma överens om

Skolan: Ansvarig lärare, målen

Eleven: Målen

Stomme för lärområdet

RuokaTutkas mångvetenskapliga lärområde består av sex avsnitt. Nedan presenteras hur de olika avsnitten går till. Lärområdet inleds med en orientering om ämnet och avslutas med att eleverna presenterar sina matkaraktärer och deras berättelser för de andra grupperna. De övriga avsnitten kan genomföras i valfri ordning eller överlappande med varandra.

1. Orientering om lärområdet

Det mångvetenskapliga lärområdet börjar med att temat presenteras och man sätter upp gemensamma mål. Det är viktigt att försäkra sig om att eleverna förstår de olika läroämnenas roll i lärområdet och vet vad de ska lära sig. Dessutom rekommenderar vi att bedömningsgrunderna och bedömningsförfarandet presenteras för eleverna redan i början.

- Lärområdet presenteras för eleverna
- RuokaTutkas saga
 - I [ljudsagan Upp till bevis för ishockeylaget i Matuddens skola](#) presenteras de olika karaktärerna för eleverna i sagoform. Sagan handlar om vikten av teamarbete, om att det finns en plats för alla, och presenterar grunderna för en mångsidig kost.
- Eleverna väljer sin egen karaktär
 - Eleverna lär känna karaktärerna i RuokaTutka med hjälp av [karaktärkort](#).
 - Varje elev väljer en karaktär som hen ska använda för att ta del av de fenomen och teman som ska undersökas.
- Utmaningen Grönsakskedja lanseras
 - Under hela veckan genomför klassen tillsammans utmaningen [grönsakskedjan](#) som ska inspirera eleverna till att bekanta sig med olika matvaror. Även mjölkprodukter och andra överenskomna matvaror kan inkluderas. Utmaningen börjar under en skollunch, och målet är att varje elev ska bekanta sig åtminstone med den matvara som representeras av den egna karaktären. Eleverna kan också utmana till exempel en annan klass eller skola till att delta.

2. Bekanta sig med mat genom en matkaraktär

Som resultat av lärområdet skapar eleverna någon av RuokaTutkas matkaraktärer med valfri slöjd- eller bildkonstteknik. Därför är det bra att under hela perioden för lärområdet avsätta tillräckligt med tid för eleverna att välja en karaktär, planera och skapa den. Man kommer överens med eleverna om vilken slags berättelse som de ska sammanställa om karaktärens matvara utifrån de teman man behandlar och det man lär sig. På avslutningen presenteras karaktärerna och deras berättelser som grupparbete inför de andra grupperna.

- Eleverna väljer sin egen karaktär.
- Eleverna väljer slöjd- eller bildkonstteknik och planerar sin karaktär.
- Karaktärerna skapas.
- Eleverna planerar och genomför en föreställning utifrån den egna karaktärens berättelse och de teman som behandlats under lärområdet.
- Eleverna indelas i grupper till exempel efter matvara (bär, frukter, grönsaker, rotfrukter, mjölkprodukter) eller på ett annat lämpligt sätt.
- Grupperna planerar och genomför sin föreställning med presentation av karaktärerna och deras berättelser.

3. Matens egenskaper

Eleverna bekantar sig med matens egenskaper ur olika synvinklar. De kan fokusera på egenskaperna hos den matvara som representeras av den egna karaktären.

- RuokaTutkas inspelade digilektion: [Smakskolan](#)
 - Alternativt [en lektion med en RuokaTutka-ambassadör](#)
- Identifiera egenskaperna
 - [Hitta grundsmakerna](#)
 - Kan genomföras i samband med en skolmåltid.
 - [Vem är jag?](#)
 - [Rita i blindo](#)
 - [Ja eller nej-mellanmålsmysterium](#)
 - [Bordet är dukat](#) – räkna upp matvaror utifrån olika egenskaper
- Rörelselekar
 - [Grönsaksgymnastic](#)
 - [Grönsakstorget](#)
 - [Vem är rädd för grönsaksrövaren?](#)
- Hemuppgifter
 - [Under ytan](#)
 - [Matforskaren har öppet sinne](#)
 - [Matvärldens ljud](#). Hur låter det när du hanterar och äter den matvara som din matkaraktär representerar? Vilka andra ljud hör du under en måltid? Är det olika ljud hemma och i skolan?
 - Beroende på vad den egna karaktären är även antingen [Måla med bär](#), [Färga med grönsaker](#), [Filens hemlighet](#), [Grönsakskonst](#) eller [Mjölkrådet](#).

4. Jag & maten

Vad betyder mat för mig? Eleverna får fundera över sin relation och sina attityder till mat.

- Vilka minnen väcker min matkaraktär hos mig? Alla kan göra [Smakminnes](#)uppgiften utifrån den matvara som deras karaktär representerar.
- Rörelselek: [Jag gillar/jag måste ännu vänja mig](#)
- Hemuppgift: Ordna en gemensam [Mellanmålsrast](#). Passar din karaktärs matvara som mellanmål? Vilket slags mellanmål skulle du kunna skapa av den?

5. Vi & maten

Maten spelar en viktig roll i det sociala samspelet. I detta avsnitt får eleverna undersöka matens betydelse i olika kulturer.

- Genomför en [Skol Gallup](#) och ta reda på vad andra elever och medarbetare på er skola tänker kring mat och ätande. Eleverna kan också ställa frågor om uppfattningar som rör hens egen karaktär.
- Kulturer
 - [Matkultur från andra länder](#). Hur syns den egna karaktärens matvara på olika kulturers högtider? I vilka situationer äter man den?
 - [Fingermat](#). På vilket sätt äter man den egna karaktärens matvara i Finland? Och hur är det på andra håll? Hur skulle måltidssättet kunna påverka smaken eller matupplevelsen?

- Försök hitta sånger med mattema och sjung och spela dem tillsammans. Eleverna kan försöka hitta sånger som innehåller den egna karaktärens matvara. Vad berättar sången om den? Vad är det för slags sång?

6. Maten runt omkring mig

Detta avsnitt handlar om matens väg och vår matmiljö.

- Matens väg:
 - [Kombinera matvaran och dess ursprung](#)
 - Gör uppgiften [Matens väg](#) för att ta reda på hur de olika karaktärernas matvaror hamnar på skolbespisningen.
 - Lek [skattletningsleken Matens väg](#).
- [Vem jobbar i köket?](#) Bjud in en representant för skolköket eller matservicen till klassrummet för att svara på elevernas frågor. Förbered frågorna i förväg. Hur märks den egna karaktärens matvara på skolbespisningen?
- RuokaTutkas inspelade digilektion: [Affären](#)
- Hemuppgift: Leta i affären efter den matvara som er egen karaktär representerar, fotografera den och skriv en kort rapport. Vad någonstans i affären fanns matvaran? Vilket slags förpackning såldes den i? Hur mycket kostade den? Hur hamnar den matvara som den egna karaktären representerar i affären?

Förslag till mål för aktiviteterna

Eleverna vågar uttrycka sig själva och använda sin fantasi samt utvecklar sina färdigheter i planering och informationssökning. Elevens förmåga att lära sig stärks när hen upptäcker hur lärandet påverkas av det egna handlandet. RuokaTutkas mångvetenskapliga lärområde ger tillfälle att utveckla förmågan att arbeta i grupp – eleverna lär sig att lyssna på varandra, handla tillsammans och respektera andras uppfattningar.

Målen för läroämnena och målen för mångsidig kompetens

- Slöjd och bildkonst: användning av olika slöjd- och bildkonsttekniker, planering och genomförande av ett kreativt arbete
- Svenska och litteratur: agerande i sociala situationer, tolkning och produktion av berättelser, språkförståelse
- Omgivningslära: forskning och experimentering, observation av närmiljön, fundering över livets grundförutsättningar
- Musik: musicerande, kreativt skapande
- Idrott: kropps kontroll, social och psykisk funktionsförmåga
- Mångsidig kompetens: utnyttjande av samtliga delmål till lämpliga delar (*se närmare i pdf-filen*)

Områden för mångsidig kompetens

Det mångvetenskapliga lärområdet *Vad är mat för något?* ger möjlighet att främja framför allt de nedan nämnda målen för mångsidig kompetens för årskurs 1–2.

K1 Förmåga att tänka och lära sig

- Öva att planera och ställa upp mål för sitt eget och det gemensamma arbetet och att utvärdera arbetet.
- Se sina framsteg och känna glädje när man lyckas.
- Mångsidig motion och motoriska övningar bidrar till att utveckla tänkandet och lärandet.

- Utvecklingen av fantasin och tänkande med hjälp av sagor och berättelser, sånger och lekar, olika konstformer och mångsidig kommunikation.

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

- Positiv växelverkan och samarbete.
- Värdesätta sin familjs och släkts traditioner och andras vanor och traditioner.
- Möjlighet att ge uttryck för sina tankar, mångsidiga framställningssätt.

K3 Vardagskompetens

- Gemensamma spelregler, folkvett, uppmuntrande respons.
- Tidshantering.
- Planera sin användning av pengar.
- Kritiska konsumtionsvanor, måttlighet och miljötänkande.
- Utveckla emotionell och social kompetens.

K4 Multilitteracitet

- Genom en multisensorisk, helhetsinriktad och fenomenbaserad undervisning ska elevernas kompetens i multilitteracitet utvecklas.
- Eleverna ska uppmuntras att använda och producera olika slag av texter och språk, njuta av dem och att uttrycka sig med hjälp av dem.
- Söka information i olika källor och att förmedla den till andra.
- Eleverna ska ges gott om tillfällen att fråga, undra, berätta historier, uttrycka sina tankar och åsikter och dela med sig av sina erfarenheter genom olika uttryckssätt och med olika redskap.

K5 Digital kompetens

- Eleverna ska få öva grundläggande färdigheter i informations- och kommunikationsteknik och lära sig att använda den som verktyg i studierna.
- Eleverna ska pröva olika verktyg och utföra mindre informationssökningar inom olika områden och om sådant som intresserar dem.
- Eleverna ska öva sig att använda digitala verktyg i olika kommunikationssituationer.

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

- Skolarbetet ska ge eleverna mångsidiga möjligheter att lära sig arbeta självständigt och tillsammans med andra.
- Man övar sig att medverka i grupp och att samarbeta, att anpassa sina egna idéer till andras och att ta ansvar enligt sin ålder.
- Mod till att lita på sig själva då eleverna handlar i nya situationer.
- Eleverna får bekanta sig med olika yrken i och utanför skolan.

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

- Eleverna är med och diskuterar och planerar mål för sitt eget arbete och sin grupps arbete.
- Påverka och bidra.

Bedömning

I ett mångvetenskapligt lärområde bedöms målen för läroämnena som en del av bedömningen av respektive läroämne. Elevernas självbedömning och kamratbedömning av varandra spelar en viktig roll och kompletteras av lärarens bedömning av hur lärområdet genomförts. Bedömningen kan ske i olika faser till exempel med hjälp av de bifogade blanketterna.

[Självbedömning](#)

[Lärarens bedömning](#)

[Kamratbedömning](#)